

SÚVISLOSŤ NEROZHODNOSTI S VEKOM A POHLAVÍM¹

ÚVOD

Nerozhodnosť môžeme definovať ako maladaptívny vzorec odkladania rozhodnutia pri strete s konfliktami a voľbami. Ľudia s vyššou mierou nerozhodnosti majú tendenciu rozhodovací proces predlžovať dlhým váhaním, ktorého dôvodom môže byť vysoký nárok na istotu a potreba minimalizovať riziko chyby (Ferrari, 2000). Frost a Shows (1992) prisudzujú vznik nerozhodnosti perfekcionistickému nastaveniu človeka, ktoré ho vedie k presvedčeniu o nutnosti dokonalých riešení.

To, akým spôsobom sa ľudia rozhodujú a ako veľmi je pre nich tento proces stresujúci, je do veľkej miery individuálne (Fontana, 2014). Rozhodovanie človeka je vždy ovplyvnené veľkým množstvom faktorov, ako je napríklad závažnosť rozhodnutia, ale aj štruktúra a dynamika osobnosti v zmysle kognitívnych schopností, vôle, motivácie, úrovne aspirácie apod. (Provazník & Bedrnová, 1991).

V tejto práci sme sa rozhodli skúmať súvislosť nerozhodnosti s vekom a pohlavím, a tým obohatiť súčasné poznatky v tejto oblasti. Úroveň nerozhodnosti sme u respondentov merali pomocou Škály nerozhodnosti (Choudhary et al., 2024)², ktorá je zložená z 10 položiek vo forme tvrdení, pri ktorých majú respondenti označiť mieru svojho súhlasu na škále od 1 (úplne nesúhlasím) po 5 (úplne súhlasím). Výsledný hrubý skóre sa pohybuje v rozmedzí 10 – 50 bodov. Pre účely tohto výskumu sme použili dáta od 537 respondentov, z toho 125 mužov (23 %) a 412 žien (77 %), priemerný vek respondentov bol 31,11 rokov (SD = 10,96).

Na základe dostupnej literatúry sme stanovili nasledujúce výskumné otázky: Súvisí nerozhodnosť s pohlavím? Súvisí nerozhodnosť s vekom? Podľa týchto otázok sme formulovali dve hypotézy:

- H1: Existuje štatisticky významná súvislosť medzi úrovňou nerozhodnosti a vekom.
- H2: Existuje štatisticky významná súvislosť medzi úrovňou nerozhodnosti a pohlavím.

Na otestovanie týchto hypotéz sme použili lineárny regresný model, ktorý umožňuje analyzovať lineárne vzťahy medzi premennými a predpovedať hodnoty jednej premennej na základe hodnôt iných premenných. Model obsahoval nasledujúce premenné:

Závislá premenná:

- hrubý skóre v Škále nerozhodnosti

Regresory³:

- pohlavie (muž = 1, žena = 0)
- vek

---

¹ Dáta a ďalšie informácie o tejto správe sú dostupné na adrese [https://dostal.vyzkum-
psychologie.cz/stat4?i=406](https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/stat4?i=406)

² Táto škála vznikla v rámci predmetu Psychometrika 1.

³ Zvažovali sme aj pridanie druhej mocniny veku a interakcie veku a pohlavia, ale ich vzťah so závislou premennou nebol podľa predbežných výpočtov štatisticky významný, preto sme ich do finálneho modelu nezahrnuli.

VÝSLEDKY

Výsledky regresného modelu sú uvedené v Tabuľke 1⁴. Takto vytvorený model dokáže vysvetliť 14,4 % rozptylu závisle premennej ($R^2 = 0,144$)⁵.

Tabuľka 1: Výsledky regresného modelu

Regresor	Regresný koeficient	Štandardizovaný regresný koeficient	Waldova štatistika t	p-hodnota
Počiatok	41,34		36,27	< 0,001
Pohlavie	- 4,04	- 0,18	- 4,55	< 0,001
Vek	- 0,28	- 0,33	- 8,13	< 0,001

Regresný koeficient v riadku označenom ako „Počiatok“ vyjadruje, aká by bola predikovaná hodnota závislej premennej (hrubý skór v Škále nerozhodnosti), ak by vek aj pohlavie mali hodnotu 0 (pričom pohlavie 0 označuje ženu).

Hodnota regresného koeficientu pre vek znamená, že za každú pripočítanú jednotku veku (čiže za každý 1 rok) sa predikovaná hodnota zníži v priemere o 0,28 bodu. Hodnota pre pohlavie znamená, že ak by bol respondent muž (pohlavie = 1), predikovaná hodnota by sa oproti žene znížila o 4,04 bodu. Štandardizovaný regresný koeficient poskytuje rovnakú informáciu, ale vyjadrenú v jednotkách smerodajných odchýlok. Napríklad ak by vek vzrástol o jednu smerodajnú odchýlku, skór v Škále nerozhodnosti by sa znížil o 0,33 smerodajnej odchýlky.

Keďže p-hodnoty pre vek aj pohlavie sú menšie než 0,05, ich vplyv na úroveň nerozhodnosti považujeme za štatisticky významný. Vplyv týchto dvoch premenných podporuje aj Waldova štatistika, ktorá nadobúda hodnotu 4,55 pre pohlavie a 8,13 pre vek, čo naznačuje, že vek má v tomto modeli silnejší vplyv na úroveň nerozhodnosti než pohlavie.

ZÁVER

Lineárny regresný model ukázal štatisticky významnú súvislosť medzi nerozhodnosťou a oboma nami skúmanými nezávislými premennými. Preto hypotézy H1 aj H2 prijímame. Výsledky naznačujú, že s narastajúcim vekom nerozhodnosť klesá a že ženy majú tendenciu byť viac nerozhodné než muži.

Zoznam použitej literatúry

Choudhary, P., Kraftová, A., Lehotská, L., & Ritzingerová, L. (2024). *Škála nerozhodnosti*. Projekt v rámci predmetu Psychometrika 1.

Ferrari, J. R., & Dovidio, J. F. (2000). Examining behavioral processes in indecision: Decisional procrastination and decision-making style. *Journal of Research in Personality*, 34(1), 127137.

⁴ Pre výpočet údajov, ktoré obsahuje Tabuľka 1, bol použitý program Statistica.

⁵ R^2 je označenie pre koeficient determinácie.

Fontana, D. (2014). *Psychologie ve školní praxi: příručka pro učitele (Vyd. 4)*. Portál.

Frost, R. O., & Shows, D. L. (1993). The nature and measurement of compulsive indecisiveness. *Behaviour Research and Therapy*, 31(7), 683-696. [https://doi.org/10.1016/0005-7967\(93\)90121-A](https://doi.org/10.1016/0005-7967(93)90121-A)

Provazník, V., & Bedrnová, E. (1991). *Psychologické aspekty rozhodování*. Státní pedagogické nakladatelství.